

Rozhraní mezi evaluátory a příjemci evaluací

Přiblížení výzkumného záměru disertační práce

Simona Lipková
lipkova.simona01@gmail.com

Obsah

- Úvod
- Metodologie
- Role evaluačních výstupů v procesu rozhodování: překážky v přenosu vědění
- Jak (teoreticky) zvýšit využitelnost evaluačních výstupů

Úvod

- V ČR je stále častěji kladen důraz na vyhodnocování veřejných politik
- Vznik evaluačních pracovišť v implementační struktuře operačních programů
- Předpoklad DP: EJ – rozdíl v kapacitě, způsobu fungování, implementaci evaluačních poznatků
- Výstupy evaluací často neodpovídají tomu, co je pro proces rozhodování skutečně potřebné = nepotkává se rovina praktické využitelnosti s teoretickou rovinou (viz např. Caplan, 1979; Jacob et al, 2015; Olejniczak et al, 2020a)

Metodologie: výzkumné otázky I.

- **Cíl 1: Identifikovat procesy, které na rozhraní probíhají – jak tyto procesy ovlivňují využívání evaluačních výstupů v praxi + identifikovat nejčastější překážky v přenosu vědění a identifikovat stěžejní aspekty pro úspěšný přenos znalostí.**

VO1: Jaké stěžejní procesy a interakce lze identifikovat na rozhraní mezi producenty vědění a příjemci vědění?

VO2: Jaké překážky jsou ze strany rozhodovatelů uváděny pro implementování evaluačních závěrů?

VO3: Jaké potenciální faktory jsou ze strany producentů vědění (tedy evaluátorů – jak interních, tak externích) uváděny za hlavní příčinu neúspěšného přenosu vědění?

VO4: Jaké aspekty v procesu zadávání, vyhodnocování a předávání evaluačních výstupů jsou stěžejní pro implementaci evaluačních závěrů?

VO5: Jaké typy interakce a způsoby uplatňování poznatků z evaluací je možné identifikovat?

Metodologie: výzkumné otázky II.

- **Cíl 2: Zjistit, jakou roli hraje evaluační jednotka v rámci přenosu znalostí a implementace do veřejných politik.**

VO1: Jakou roli hraje evaluační jednotka v rámci daného ministerstva?

VO2: Jakým způsobem ovlivňuje přenos znalostí?

VO3: Jakým způsobem ovlivňuje implementaci zjištěných závěrů do veřejných politik?

VO4: Hraje zde roli to, zda jsou evaluace realizovány interně či externě? Pokud ano, jakou?

Metodologie: zvolené případy

- Vícepřípadová studie zaměřující se na ministerstva s ŘO
- Klíč pro selekci (je vycházeno z online publikovaných evaluačních výstupů):
  - (i) ministerstvo se smíšeným přístupem k realizaci evaluací (realizováno interně a zadáváno externě),
  - (ii) ministerstvo, které ve větší míře zadává evaluace externímu dodavateli
  - (iii) ministerstvo, jehož evaluační jednotka má oficiální funkci koordinátora evaluačních aktivit napříč prostředím fondů EU
- Vybráno: MPSV, MPO, MMR

Metodologie: metody sběru dat

- Vícepřípadová studie
- Přístup Realist research = realistický popis posuzované intervence za pomoci popisu mechanismů a specifikací determinujících činitelů působících v daném výzkumu
- Systematický přehled evaluačních a projektových dokumentů
- Hlubkové polostrukturované rozhovory se:
  - zaměstnanci evaluačních jednotek
  - zástupci implementačních oddělení, která mají na starost nastavení a implementaci intervencí (koncoví příjemci evaluací)
  - zástupci externích dodavatelů, zpracovávajících zadané evaluace

Role evaluačních výstupů v procesu rozhodování

- Vědění = „moderní měna“ veřejné politiky
- Cíl evaluace = podpořit proces rozhodování ve VP za pomoci vhledu do dané problematiky a pochopení faktorů možných mechanismů změn
- Tři stěžejní aspekty při realizaci evaluace – zahrnutí (reflektování potřeb a názorů příjemce), porozumění (co pro koho funguje a za jakých podmínek) a využitelnost (využití výstupů v praxi) (Olejniczak et al, 2020a)
- V praxi však potenciál využití podkladů pro informované rozhodování není v dostatečném měřítku naplňován (McNulty, 2012; Olejniczak, 2016)

Role evaluačních výstupů v procesu rozhodování: překážky v přenosu vědění

- Výstupy neodpovídají tomu, co je pro proces rozhodování potřebné
- Načasování – rozhodovatelé potřebují informace co nejdříve, evaluace v dlouhodobějším horizontu = informace často nepřichází v potřebný okamžik (Olejniczak et al, 2020b)
- Kulturní rozdílnost: akademická sféra = budování empirických znalostí a kritické uvažování, politicko-administrativní systém = praktické znalosti (Høydal, 2020)
- Výzkumníci tíhnou k prozkoumávání komplexních a nejistých struktur, rozhodovatelé se naopak těmto strukturám snaží v běžném životě vyhnout (Veselý, Ochrana, Nekola, 2018)
- Využívaný jazyk: evaluátoři využívají akademický jazyk, rozhodovatelé však využívají jazyk praktické implementace (Nutley et al, 2007)

Jak (teoreticky) zvýšit využitelnost evaluačních výstupů

- **Reflektování (a respektování) potřeb koncového příjemce evaluace**
- Předkládání potřebných a relevantních informací
- Načasování – předložení závěrů „ve správné chvíli“
- Důvěryhodnost předložených závěrů – předpoklad: kvalitní metodologie
- Způsob předávání výstupů – potřeba přizpůsobit jazyk, formu výstupu a míru odbornosti příjemci evaluace

(Olejniczak, 2016; Nutley et al, 2007)

Zdroje

- Caplan, N. The Two-Communities Theory and Knowledge Utilization. *American Behavioral Scientist*. 1979;22(3):459-470. doi:10.1177/000276427902200308.
- Jacob, S. Speer, S. Furubo, JE. The institutionalization of evaluation matters: Updating the International Atlas of Evaluation 10 years later. *Evaluation*. 2015;21(1):6-31. doi:10.1177/1356389014564248.
- McNulty, J. Symbolic uses of evaluation in the international aid sector: arguments for critical reflection. *Evidence & Policy: A Journal of Research, Debate and Practice* 2012;8(4), 495–509. doi:10.1332/174426412x660115.
- Nutley, SM. Walter, I, Davies, HTO. *Using evidence: How research can inform public services*. Bristol: Bristol University Press. 2007. doi:10.2307/j.ctt9qgw1
- Olejniczak, K. Raimondo, E. Kupiec, T. Evaluation units as knowledge brokers: Testing and calibrating an innovative framework. *Evaluation*. 2016;22(2):168-189. doi:10.1177/1356389016638752.
- Olejniczak, K. Newcomer, KE. Meijer, SA. Advancing Evaluation Practice With Serious Games. *American Journal of Evaluation*. 2020a;41(3):339-366. doi:10.1177/1098214020905897.
- Olejniczak, K. Borkowska-Waszak, S. Domaradzka, A. Park, Y. Policy labs: the next frontier of policy design and evaluation? *Policy & Politics*. 2020b; 48(1):89-110. doi:10.1332/030557319X15579230420108.
- Veselý, A., Nekola, M. Ochrana, F. When Evidence is not Taken for Granted: The Use and Perception of “Evidence” in the Czech Republic Ministries. *NISPAcee Journal of Public Administration and Policy*, Vol.11 (Issue 2), pp. 219-234. <https://doi.org/10.2478/nispa-2018-0020>.

Děkuji za pozornost!

Tento výstup vznikl v rámci projektu Specifického vysokoškolského výzkumu